

зробити висновок щодо необхідності застосування інструментів когнітивного підходу. Основними завданнями даного підходу є сценарне моделювання розвитку і передбачення ситуацій щодо порушення балансу інтересів в прийнятті стратегічних рішень, що виступає одним з головних чинників якості корпоративного управління.

Список використаної літератури:

1. Матеріали з офіційного сайту Професійної асоціації корпоративного управління. Режим доступу: <http://cgpa.com.ua/profesijna-spilnota/diyalnist-korporativnogo-direktora/diyalnist-korporativnogo-direktora-1.html>;
2. Матеріали з офіційного сайту Українського союзу промисловців і підприємців. Режим доступу: <http://uspp.ua/korporativna-bezpeka.html>;
3. Кизим М. О. Можливості та загрози від членства України в СОТ для машинобудування в умовах співпраці з країнами ЄС і Митного союзу ЄврАзЕС / М. О. Кизим, А. Д. Олійник, І. Ю. Матюшенко, В. Є. Хаустова, Ш. А. О. Омаров, Ю. М. Моїсеєнко, І. Ю. Бунтов // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 59–70;
4. Отенко В. І. Стратегічний вибір підприємства та його реалізація. Монографія / В. І. Отенко. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 336 с.;
5. Шемаєва Л. Г. Когнитивная технология анализа и моделирования стратегического развития предприятия / Л. Г. Шемаєва // Научные труды ДонНТУ. – 2005. – № 91. – С. 134–143;
6. Яртим І. А. Прийняття рішень щодо забезпечення економічної безпеки реалізації стратегічних змін машинобудівних підприємств на основі рефлексивних моделей / І. А. Яртим // Матеріали VII міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф. «Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем» (Харків, 2–10 квітня 2015 р.). – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2015. – С. 97–100.

МІСЦЕ ДІЛОВОЇ РОЗВІДКИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Пальченко О. Л., Сафаров Сарван Яхья огли, магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В сучасних умовах глобалізації, загострення конкурентної боротьби та постійного зростання кількості та складності загроз підприємницької діяльності для успішного функціонування суб'єкти господарської діяльності повинні добре розуміти ринкове середовище їх діяльності і, особливо, дії та наміри наявних та потенційних конкурентів. З цією метою організації доцільно проводити ділову розвідку, що дозволить керівництву приймати більш виважені управлінські рішення та забезпечить підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

В загальному розумінні розвідка являє собою професійну діяльність з метою одержання інформації, що може надати її отримувачу істотні переваги в політиці, економіці чи інших сферах діяльності.

Ділова (бізнес, конкурентна) розвідка – це аналітичний процес, який трансформує зібрану інформацію в стратегічні знання про ситуацію на ринку,

результати діяльності, дії та наміри конкурентів, а також положення та загрози безпеки самого підприємства, що його проводить.

Основним завданням ділової розвідки є постійне забезпечення керівництва, по-перше, даними щодо реального становища його підприємства на ринку, по-друге, інформацією щодо потенційних небезпек, загроз та ризиків його діяльності, пов'язаних з навколишнім середовищем.

В цілому процес ділової розвідки складається з таких етапів:

- збір та накопичення даних;
- фільтрація та сканування отриманої інформації;
- інтеграція, уточнення, систематизація інформації;
- аналіз, оцінка та визначення пріоритетності інформації;
- поширення проаналізованої інформації, прийняття на її основі рішень [3].

Вчені відслідковують зародки ділової розвідки аж до античних часів єгипетських, афінських, родоських торговців та купців, які здійснювали збір інформації про товари конкурентів та ціни на ринках [2, 17]. Сьогодні стимульована інформаційною революцією ділова розвідка поширена практично всюди, а наявність вираженої організації інформаційно-аналітичної роботи стає одним з визначальних факторів виживання організації.

Часто поняття ділової розвідки плутають з промисловим шпигунством, оскільки метою обох є збір інформації. Однак, якщо промислове шпигунство ґрунтується на добуванні конфіденційних відомостей протизаконним шляхом, то ділова розвідка використовує тільки легальні, етичні способи та відкриті джерела інформації. Методи ділової розвідки умовно можна поділити на кабінетні та польові, однак основою обох груп є інтелектуальний ресурс, в той час як промислове шпигунство орієнтоване на використання засобів недобросовісної конкуренції, включаючи шантаж, підкуп, крадіжка, насильство і т.п.

Інформація, що формується в процесі ефективної ділової розвідки повинна відповідати таким вимогам:

- коректність – інформація повна, точна та вірна;
- зрозумілість – інформація доступна для розуміння цільової групи отримувачів;
- корисність – інформація подається в формі, що зразу придатна для використання;
- важливість – інформація стосується тем та завдань, що мають важливе значення для керівництва;
- вчасність – інформація отримується в терміни, що дає можливість підприємству своєчасно реагувати;
- комплексність – інформація стосується всіх подій, що можуть вплинути на діяльність підприємства.

Основними перевагами, які отримують підприємства, що активно проводять ділову розвідку є:

- можливість прогнозування змін на ринку та передбачення дій конкурентів;

- можливість вчасного реагування на коливання ринкової кон'юнктури;
- прийняття більш обґрунтованих управлінських та стратегічних рішень;
- виявлення власних сильних та слабких сторін;
- вивчення кращих практик діяльності (бенчмаркінг);
- можливість вчитись на помилках конкурентів;
- підвищення конкурентоспроможності бізнесу;
- виявлення нових та потенційних конкурентів [4].

Незважаючи на вказані переваги, українські підприємства значно відстають від розвинених країн у використанні розвідувальних технологій. Якщо у США частка підприємств, що використовують можливості ділової розвідки становить близько 82%, то в Україні це 3-5% [5, 22].

Основними проблемами, з якими зустрічаються українські підприємства, є недосконалості законодавства, небажання представників бізнесу розкривати власну інформацію та в цілому слабе розуміння українськими підприємцями необхідності проведення інформаційно-аналітичних процедур. Однак високий рівень шахрайства в підприємництві, недобросовісна конкуренція та корупція, що характерні для України, доводять необхідність постійного моніторингу за зовнішнім та внутрішнім середовищем для вчасного виявлення та реагування на загрози та ризики економічної безпеки.

Отже, створення на підприємстві системи ділової розвідки дозволить забезпечити конкурентні переваги, оптимальну інформаційну політику та загальну захищеність підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз. Доцільним є виділення в структурі служби безпеки підприємства відділу ділової розвідки, або хоча б фахівця, в обов'язки якого повинні входити вивчення потенційних партнерів та конкурентів, діагностика ситуації на ринках, аналіз та інформаційна підтримка стратегічних та тактичних рішень [1]. Також до завдань таких фахівців належить захист підприємства від потенційного промислового шпигунства, форми та методи якого постійно вдосконалюються з розвитком інформаційних технологій.

Досвід розвинених країн доводить, що ділова розвідка є невід'ємною складовою успішної комерційної діяльності та економічної безпеки підприємства, яка дозволяє подивитись на власний бізнес зі сторони, представляє нові ідеї та концепції, фокусує погляд керівництва на найважливіших завданнях та рішеннях.

Тому, на нашу думку, ділова розвідка є важливим елементом забезпечення економічної безпеки, що дозволяє підприємству реалізувати його економічний потенціал. Враховуючи особливості підприємництва в Україні, додаткового дослідження потребує специфіка організації ділової розвідки та інформаційно-аналітичної роботи в умовах посиленої недобросовісної конкуренції та недосконалості законодавства.

Список використаної літератури

1. Беседіна А.О. Конкурентна розвідка в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємства. БізнесІнформ. – 2012. – №10. – С. 277-279.

2. Богданович В.Ю., Бадрак В.В. Конкурентна розвідка та промислове шпигунство / В.Ю. Богданович, В.В. Бадрак // Сучасний захист інформації. – 2014. – №1. – С. 16-22.
3. Gracanin, S., Kalac, E., Jovanovic, D. Competitive Intelligence: Importance And Application In Practice. Review Of Innovation And Competitiveness Volume 1, Issue 1, 2015. – P. 25-43.
4. Іванець, В. Бізнес-розвідка: організаційно-правові аспекти / В. Іванець // Сіверянський літопис. — 2008. — № 3. — С. 210-212.
5. Ткачук Т.Ю. Конкурентна розвідка / Т.Ю. Ткачук // К. : НА СБ України, 2009. — 272 с.

РОЛЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СУЧАСНОГО РІВНЯ

*Пересипкін М. М., ст. викл., Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Сучасний ритм життя та динаміка економічних змін спонукають суб'єктів господарювання до пошуку нових інноваційних форм роботи та шляхів підвищення ефективності функціонування.

Відомо, що для успішного розвитку економіки потрібні кадри, які володіють сучасними і навіть випереджувальними компетенціями, що обумовлює зростання ролі ВНЗ як одиниці з підготовки кваліфікованого фахівця.

Традиційне призначення ВНЗ пов'язано із збереженням та розвитком культурно-освітнього та національно-технічного потенціалу, відтворенням накопичених знань та досвіду поколінь. Сьогодні це призначення доповнюється другою, не менш важливою функцією ВНЗ – як учасника ринкових відносин. Став об'єктом ринкової економіки, товаровиробником інтелектуального продукту та освітніх послуг, ВНЗ повинен керуватися законами ринку.

Відповідно, змінюється і підхід до усвідомлення якості освіти, започаткування нових або розширення існуючих форм навчання. Однією із таких форм є додаткова професійна освіта і професійна перепідготовка. Додаткова професійна освіта (ДПО) - це цілеспрямований процес навчання громадян за допомогою реалізації додаткових освітніх програм, надання додаткових освітніх послуг та інформаційно - освітньої діяльності за межами основних освітніх програм в інтересах людини, суспільства і держави. Професійна перепідготовка - вид ДПО, спрямований на освоєння освітніх програм для виконання нового виду роботи або групи робіт. Перепідготовка не забезпечує отримання нового рівня освіти відповідно до державних освітніх стандартів, але вона дає можливість змінити напрямок професійної діяльності на вже наявному рівні освіти .

Сьогодні проблема кадрового забезпечення є однією з найважливіших в процесі реформування тієї чи іншої сфери соціально - економічного розвитку, адже людський фактор є одним з визначальних успішності тієї чи іншої